

Рік II-й
1921
15-го Лютого
Ч. 3.
Ціна
2 корони

н Українського СТРІЛЕЦТВА на чу-
дить двічі на місяць.

Видає Пресова Квартира при Укр. Бригаді
в Німецькім Яблоннім.
Чехія, Німецьке Яблонне, Барак Д. 2.

З ОСТАННІХ ДВОХ ТИЖНІВ.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА розпочала
1. лютого ц. р. свою діяльність. Першим
поважним кроком її являється нота ви-
дана цими днями на руки голов англійсько-
французького та італійського правитель-
ства - ось такого змісту:

Укр. Нац. Рада, що складається з 12 го-
ловних політичних партій і організацій у
всіх землях України, поклала собі за своє
важливе завдання з'єднання всіх укра-
їнських земель в одну національну держа-
ву. Укр. Нац. Рада вважає своїм обов'язком
виступити протест в імені всеукраїнсько-
го народу проти насильного загарбання укр.
земель. Український народ бореться вже від
тисяч літ без відпочинку напруживши всі
сили проти московського більшовизму
та польського імперіалізму. Український на-
род не дозволить ніколи і серед ніяких у-
мог покорити себе чужинцям а навпаки буде
боротися з цілою енергією аж поки не пере-

Це зовсім виключене, щоби Українці Схід-
ної Галичини могли надалі залишатись
під польською окупацією та терпіти далі
так стравні переслідування з боку поль-
ських властей. Всеукр. Нац. Рада відклику-
ється оцею дорогою до моральних і держа-
вно-правних почувань вашого народу та
має певну надію, що зустрінеться з прихиль-
ністю і знайде певну охорону для спра-
ведливих домагань українського народу,
який бажає віднови миру, порядку і нор-
мального господарського життя в Європі.

НА УКРАЇНІ кипить. З усіх усюдів надхо-
дять вісти, що повстанчий рух на Україні
дуже поширюється та захоплює щораз то-
нові простори. Наші селяни не хочуть ми-
ритися з московським правлінням. Під цю
пору начислюють кільканадцять більших по-
встанчих груп, серед яких найсильнішими
рахуються група Марусі Соколивої і
от. Струма. На північній клящині верують.

повстанням Левченко та Матвієнко. Головним полем повстанчих операцій є лінія Дніпра, а далі Полтавщина, Херсонщина і Катеринославщина. Про Мухна є відомості, що в укр. підділів його покинуло не погоджуючись з його політикою, більш московською ніж українською. При "батькові" залишилось всього-на-всього 400 козаків москалів. Для боротьби з повстаннями утворили большевики два політичні відділи. На чолі лівобережного стоїть Фрунзе, а правобережного Затонський. На Україні цієї зими панує великий брак палива. Залізничні паровози стоять безчинно з причини нестачі вугля; сотні вагонів з харчами для Москви по дорозі застрягли. Ціла Україна наповнюється голодними пришельцями та переселенцями з московських північних сторін. По Чернігівщині та Харківщині скитаються вони озброєними бандами та грабують місцеве українське населення.

ГАЛИЦЬКА УКРАЇНА переживає під цю пору знову страшні часи лядських переслідувань. Польські шпиги шукають скрізь за нашими визначнішими людьми по містах і селах, переводять раз-враз у них ревізії і арештують наших масми. Польські часописі бють у звін тривоги розписуючись про тайну укр. організацію що докази існування її вже мають в своїх руках польські власти. Усі арештовані стануть перед суд як обвинувачені о державну зраду. В зв'язку із цими алармами про українські плани замаху стоїть і закрила останньої /самої з черги / укр. щоденної газети "Вперед" та арештованні редакторів. Особливо знущається лядина над Гуцулинами. В

Жабу прямо немає дня, щоб польські жандарми когось не закатували. Жінок гуцулів запрягають намісць коней до возів та зять ними збіжжя, харчі, дрова і т.и. до ськових магазинів. Нещасні жертви побиються та поганяються нагирами. На таке людське поводження лядів в Галичині була нарешті свою пильну увагу вси демократична Європа. І так: соціалістичні та Італії Англії обурені на такі нелюдські переслідування Українців виготовили публічний зазив до голови Ліги Народів Брантінга, щоб доклав усіх зусиль та бив усі конечні заходи у правительстві та вти в хосен переслідованих Українців. В Парижі набирають політичні круги постановлення, що польським жорстокостям нажить покласти вже раз кінець та на ближнему засіданню Найвищої Ради справ Східної Галичини повинна бути рішена. Рівночасно приїхав до Парижа голова укр. делегації на мирову конференцію да Вітвицький та доручив Найвищій Раді проти безприкладно дикого польського рору. — Гулле лядина скаженіє, але мабуть не довго. Може і не далекий той час, а тоді постарнаємося заплатити їм рицею за наші муки і кривди.

"Венгер полик два братанки". Здовж півної границі Словаччини стоїть вже від того часу розташований мадарсько-польський легіон з окремих мадарським розвідним відділом в Желестові. Легіон готується

можливий випадок польсько-мадирського наступу проти чехословацької республіки. Вернікове бюро знаходиться в Кракові н орґанізаційний осередок для цієї акції в Вупешті.

ПОЛЬЩА радується. Французьке правительс-тво запросило Пілсудського до Парижа на важні наради. Франція все ще глядить на Поль-ку як на сильну союзницю в можливій війні з Німеччиною. І через те така приятель та союзниця. Польща радується, босподіється.

Франція допоможе її перевести рабункові справи відносно укр. земель на сході. Та тут Англія стоїть на перешкоді. З другого боку збирають большевики усі свої сили, щоб в відповіднім часі кинути їх проти Польщі.

В міліонна армія стоїть готова між Петро-градом а Москвою, друга біля Києва і здох-ністра. Переговори в Ризі протягнуться і не дають полякам ніякого забезпечення. А вони хотіли вже бачити якийсь кінець, щоб давати собі землю, литовські, білоруські а по-над українські могли вже риз напевно на-врати своїми та на добре на них розгоспо-даруватись. А так справа ще не певна. Гали-чина бунтується, укр. правительсво та Все-укр. Рада протестує, на заході знають вже про всі польські звірства і т.д. Врешті за-говорили в Парижі не-большевицька Росія

проголосила договір зроблений поляками в Ризі неважним. Тоді самі большевики не привязують ваги до того, що в Ризі при-столі говориться та пишеться.

МІНІСТЕР ВЕНЕШ зясовуючи недавно в чесь-кім соймі сучасний стан заграничної полі-тики чеського правительсва доторжнувся між иншим також і справи Східної Галичи-ни. Зазначив при цім, що вона ще не рішена і що чеський уряд керується бажанням до ро-сусідських зносин з Польщею не буде на вирішення галицької справи впливати. Однак залежне буде це від того також, як-ке займатиме становище Польща супроти За-карпатської Русі. На це виявилася в соймі дова балачка, в якій деякі послі домагали-ся рішучого виступу в справі Галичини, яка являється для Чехії одиноким мостом злуки її зі сходом. Це ж живе інтерес чеського народу. Чехії не може бути вирішення галицької справи байдужим. Так говорили послі.

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА. Чеське правитель-ство виготувало закон про конституцію для автономної Закарпат. України. І сойм скла-датись буде з 45 послів, вибраних на про-тяг 6 літ на основі загального та рівно-го виборчого права. До чеського парламен-ту висилатиме 9 послів і 4 сенаторів.

НА МАДРИЩИНІ, де сильна армія за по-кликанням Габсбургів на престол. Цюю спротиваються держави Англії аз сусідних головно Чехія, що зазнала багато лиха від тої династії і взагалі не хоче субідува-ти з монархічною Мадрищиною.

В большевицькі пани на Сході. В напрямку Індії висилуються великі збройні сили, я-кі мають призначення вдарити у найблж-чіше для Англії місце т.е. завести совіт-ський лад на просторах цієї найбільшій та найбільшій англійської колонії. /Скіль-ність населення Індії рівняється скілько-ти населення Європи./

Висилатиме 9 послів і 4 сенаторів.

НА МАДРИЩИНІ, де сильна армія за по-кликанням Габсбургів на престол. Цюю спротиваються держави Англії аз сусідних головно Чехія, що зазнала багато лиха від тої династії і взагалі не хоче субідува-ти з монархічною Мадрищиною.

В большевицькі пани на Сході. В напрямку Індії висилуються великі збройні сили, я-кі мають призначення вдарити у найблж-чіше для Англії місце т.е. завести совіт-ський лад на просторах цієї найбільшій та найбільшій англійської колонії. /Скіль-ність населення Індії рівняється скілько-ти населення Європи./

†

На протязі останніх двох тижнів попрацювала на війні Бригада двох сво-їх членів, вірних борців за волю України:

Дні 5. лютого десятника 2 п.п.
 МИХАЙЛА Х О П Т У, уродж. в Устри-ках дол., з Говівакич пов Ліско. По-мер на грудну недугу дня 3. лютого ц.р. в лічниці табору.

Дня 8. лютого срільци 2 п.п.
 МИКОЛУ Р І В Н О Г О, уродж. в О-зерянах пов. Бучач. Помер на грудну недугу дня 6. лютого ц.р. в лічниці табору.

Вічная ім память!

Вій під Хировом 4. лютого 1919р.

/За от.Ш-ром/.

Прийшов приказ з Начальні Команди: 6. лютого загальний наступ на Львів; - група III робить демонстративний наступ на Хирів щоби відтягнути туди польські сили. -

Наш фронт ішов тоді у віддаленні 3-4 км. від Хирова, починаючи від села Сушиця Вел. /на полудне від Хирова/ на Верезів, Служині, Вовче, Болозва, Чишки. Боронила цього відтинка група III, що числила до 4000 людей. Стояло ту 6 курінів /в с. Чишки, Болозва, Вовче, Городовичі, Тарнавка, Конів /запасний/ і 4 батареї з 14 гарматами. Командував групою полк К., шефом штабу був от. Ш. Команда, склади муніциї і харчів були на залізничній станції Глубока.

Так отже ми готовились до наступу. Однак поляки провідали наші пляни та порішили також наступ на день 4. лютого, що випередити нас. Ще 1. лютого докладено з фронту, що замічено більший рух на залізничім шляху Перемишль - Хирів. Нічю почали поляки звозити у Хирів війська, военний матеріял, гармати. 3. лютого о 10 год. увечері наша команда одержала докладну вістку, що 4/II о 6. год. рано роляти поляки наступ і то у двох місцях; одна частина має наступати з Нового Міста здовж дороги, що веде через Чишки-Воктичі у Самбір; друга частина мала виступити з Хирова шляхом Хирів - Самбір. Польські сили, що досі були більш-менш рівні нашим, скріплені 10 сотнями /1500-2000 людей/ і новими батареями, що ввечером 3/II встрілялись на

перехрестя шляхів, що йшли з фронту команди і на саму заліз. станцію Глубока. Наві вістки про майбутній наступ були дуже точні. Тому то 4/II вже о 5. рано ціла залога ждала на своїх місцях готова до бою. Перед позицію кожного риня вислано на період малі відділи скорострілами. Вони сховались у терені а мета їх була: нечаяним огнем заскочити наступаючих поляків і в сей спосіб ослабити перший наступ. Цілу ніч працювала наша панцирка, що острілювала залізничий шлях, який поляки конечно хотіли використати для наступу своєї панцирки.

Польський наступ зачався коло 6. год. у двох згаданих вище місцях. 4/36 нашого мийського курінь /одна з найкращих частин/, що боронив село Городовичі від польського наступу. Поляки наступали тоді з Хирова кількома ярами. Наші укриті скорострільні відділи допустили їх близько до себе і тоді почали обстріл. Польські ряди розсипались і кинулись втіку. Утікаючи стрінулись вони з другою польським курінем, що йшов рівнож до Хирова. Цей думавши, що це наступають вороги, розвинув рогатку і почав стріляти по своїх. На цілім тім відтинку почався загальний огонь. Скорострільчак з своїм знаменитим четарем К. на своїх позиціях далі влучно били на хитріся польські ряди; залопотіли і

на лінії, де стояв курінь. Проритись вперше здавалось неможливим. Рівночасно артилерія /батерія сот.М. і сот.С./сипала незвичайно влучним огнем і не допускала ніякої підступу. Поляки починають в неладі утікати відумучи кріси і дуже багато муніції. О год. боротьба була скінчена, без втрати для нас ніякої втрати не було і у Глибокій, хоч там цілий час польська артилерія і впало 100 стрілів.

Війше було на півночі. Тут головний бій був о село Чишки. Крім цього лучникові частини-межи групою, що наступала на Городовища Чишками, робили наступ на село Вовче і Волзу. На Вовче вдарили поляки з гори Рада. Одначе сот.Л. зі своїм курінем не тільки здержав їх, але ще й помагав гуцульсько-коломиїському куріневи. Наступ же поляків на Волзу здержав курінь сот.Ф. займавши знамениту позицію зі скорострілами в цероцьці. Цілий день держав він польську артилерію на землі під огнем так, що вона не могла вперід ні завернути. А знова батерія сот.П., що стояла тоді в Чишках, знаменито діяла та не допустила ніякої резерви. У Чишках наше положення було найтяжче. Тут поляки, які наступали двічі більшими силами несподівано захопили Вільшаницю та з півночі і сходу окружили Чишки. Дві наші частини відступили поза район бою. Лишилась тільки сотня чет.С., що надзвичайно хороброборонила Чишок від заходу. Тимчасом поляки дійшли зі сходу лісом так близько під замок, де саме стояла батерія, що почалося бити по них картечами а пушкарі змішавши по трьох з поміж себе до обслуги

гармат розвинулись під проводом ст. дес. П. і одн.Г. в артилерію, щоби боронити батерію. В тім грізнім менті надіхало 80 іздців кінноти під командою чет.В., які зіскочили з коний та разом з гарматчиками прогнали поляків у ліс. Одначе около полудня положення було все ще критичне. Завізнана до помочі сусідна Крукеницька група вислала 400 людей зі скорострілами. Ці всівши на сані виїхали двома шляхами. Одна частина прибула через Воляновичі, Йорданівку до Радохинець і з півночі почала наступати. Друга більша частина наступала через Адамівку та обійшла поляків із заходу. Тим незвичайно зручним і несподіваним маневром заскочені і окружені поляки кинулись у страшну, безвладну утечу. Около 3 год. бій був скінчений. Т.

На ЛАВОЧНЕ - СКОЛБ.

Початок серпня 1920, Червоні війська наближались до Львова. До нас втікачів з польського полону, що перебували під той час в різних місцевостях Прикарпатської України, доходили чутки, що на польських задах в Карпатах підготовляється повстання. Охочих було багато. Мимо труднощів великих стали збиратися гуртки 30-50 людей переважно неозброєних, по одному командантови на чолі і відіздили в Карпати. Так зібрались і ми з Новою Містою на Словаччині під проводом чет. М. В Карчаві коло Ужгорода прилучилась частина робітн. відділу і коли ми відіздили, то було нас вже 33-ох, з яких лиш 2-ох мало револьвери. Було це 9. серпня, як ми відіхали з Ужгороду. Цьогож вечера прибули ми у Волівець, а другого дня зайшли до Студеного Потіка, де простояли ми цілих 10 днів. Весь час розвідували, де польські сторони, де які військові відділи та в якій кількості. Вислали по зброю в околицю Сколього та в деякі села Долинського повіту. Без жадної допомоги в харчах чи в грошах перебули ми той час зовсім незамітно для чеських властей. Тимчасом повертались розвідки і принесли зброї: два кріси та два револьвери. А тут треба було вже щось зачинати і одинадцятого дня вийшла під проводом хор. Д. перша стежа з 3-ох людей і одним револьвером в напрямку двірця і Хацова-ня: та вона скоро розбіглась надібавши на польську-стежу, причім поляки одного полонили. Друга стежа ліпше озброєна, під проводом

чет. Р. пішла на Лавочне, звідни цюж мою ніч уступились Поляки. Стежа зняла залізничий дворець і задержала машину-льохальку, яка лагодилась з залізничним персоналом до відізду. Далі розброїла ця сама стежа польських "фінансів", які були там залишились, і полонила польську патрулю, котра вела соброю нашого вище згаданого полоненого. Одночасно повідомлено решту наших, що чекали за границею, які зразке й прибули.

По трохи стали приставати до нас також і цивільні з деякі з них мали зброю. Так було нас вже 50, в тім 15 озброєних з 5 поляків полонених.

День пізніше у вечері принесли розвідки ось таку відомість, що через Славсьмо, село віддалене 6 км. від Лавочного, переходить польський обоз, який уислить 150 возів і 200 озброєних війська. Не гаючи часу зібрали ми всю свою збройну силу і рушили. Полякам на зустріч. Підіхали децю льокомотивом а потім ярами та лісами підійшли непомітно ген аж на 100 кроків до обозу. Було нас всього-на-всього 12-ох під командою чет. М., хто з крісом а хто з револьвером. Нашим наміром було сполучити Поляків, бо ми знали, що під гору з обозом не втечуть а це й доц падав через два дні і срашне було болото.

приказ чет. М. ми розпочали стрільбу саль-
ми і крикнули всі в-раз: Гурра! - ніби то
ступаемо. В цю мить озвались польські ско-
стріли - один з гори а другий з долини.
що дорога вела під гору круто серпенти-
ю а ми врізались бузи яром в саму середи-
у їх обозу, то вони не могли як слід усе
оро зміркувати і гадали, - як це оповів нам
етім полонений, - що то ми бемо скорострілом
гори на ту часть обозу, що на долині, а ті
рішні були знову тої гадки, що ми стріляємо
них з низу скорострілом. Наслідок був та-
ий, що поляки покинули стріляти.

оби не зрадитись, що нас так мало, ми від-
ступили до Д., повиставляли стійки, порозси-
али стежі і перемоклі до кости ждали нетер-
яче дня. Скоро рано ми довідались, що поля-
к стрімголов утікли полишаючи весь обоз з
айном. Були там підводи з Долиньського пові-
у, яких ми зяряз попускали домів. Деякі з них
діхали так і зі всім майном, що було на во-
і. Решту порозбирали люди, що поєхались із
йблизших сіл. Окрім харчів в обозі знайде-
о около сто крісів, набой та оден французь-
ий скоростріл, де-що ушкоджений, який ми на-
мвиди і зяряз таки почали вживати його до
стріляння.

Так воювали ми декілька днів, а наша ар-
ія виносила вже 150 озброєних людей. Заїзди-
и ми аж до Тухлі, але всеж таки не були пев-
і свого. Доходили до нас вісти, що червона
мія відступає, що поляки вислали проти нас
ві панцирки, та один курінь війська. Для
асного забезпечення ми зірвали залізничий
аях в Рожанці. Одначе слідуемого дня ми стрі-

нулись між Славськом а Рожанкою в поль-
скою панциркою, яка їхала проти нас у
віддаленню 1 км. Ми завернули свою ма-
шину і почали відстрілюватись. І поль-
ський броневик завернув також обсипуючи
нас огнем із скоростріла, що одного з
нас ранив. Рахуючись з очевидною для
нас небезпечкою, ми забрали все майно з
собою, постягали стежі і стійки і подя-
лись на Вескид, щоб там у тумелі перено-
чувати. Вранці ми довідались, що польски
баталіон дійсно на нас наступає. Від-
стрілюючись до останьої хвилі ми зму-
шені були відступати за-границю з на-
шим поїздом і 150 людьми. Децо віддали
ми на переховок вірним Карпатським лі-
сам і горам... Арештовані під чеською
ескортою приїхали ми до Мункачова. Тут
привитали нас жиди немов частину бль-
шевицької армії... Власти нас інтер-
нували в касарнях, а як рознеслася
чутка, що нас мають видати полякам -
що мабуть було брехнею, - то ми у ве-
чері цього самого дня повтікали один
по-одному в напрямі С. під Карпатами.

Все ж таки 40 нас попало назад в
руки чеської поліції. Про інших то і
слід загинув .

Рівночасно з нашим повстанням йшло
друге в Осмеледі і в околицях Долини
під проводом сот. С. Та ці повстан-
ці мусіли відступати в протівному
напрямові т.е. на півничний Схід.

охохохохохо

ТВЕРДОЇ ВЛАДИ.

З двірця залізничного до міста Валти є сім верст. Ту дорогу переходив я часто. По дорозі, як звичайно, отрічавябогато дядьків, що йшли до города; розговорював з ними. От і вчасною весною 1920 р. стрінув я свого зна- комого, старого дядька. Наговорились про зло- бу дня, про весну, комуністів, денікінців

Та ось з далі почувлись стріли. Гармашні - крісові, скоростріли, вибухи ручних гранатів. Це - каже мій отарий знакомий - два села ве- дуть війну за землю.

„Як за землю?“

„А-но - в однім селі був двір. Село розділи- ло між себе землю. Коло нього є друге село, бідне, в якому мають тільки по дві або й по пів десятини. Так воно домагветься також дещо тої землі. На це ті незгодні. От тоді ці посилають послів, заповідають, що сьогод- ня вийдуть з плугами орати. Вийшли, а ті ба- читься, не дають. От і війна.“

Цілу дорогу чути було відгомони густих стрілів. Значиться боротьба за землю розго- рілась на добре.

Такі війни за землю, де одно село воєе про- ти другого, цілком не рідкі.

Свобода не принесла спокою.

Перейшов бурлявий час ділення землі, вно- шення дверів. Один дістає, другий ні. Слабий покривджений оглядався за підмогою. Перед тим міг знайти її в суді, у виконавчій силі держави. Тепер цієї не стало. Влади змінються і не мають ніякої виконавчої сили.

Одна земля ділить, друга соціалізує третя відбирає, четверта наказує пла- тити. Одна бе за те, що дядько землю взяв, а через кілька тижнів-друга вже влада-каже знову землю брати і бе, як селянин не хоче. Так бувало.

З владами йдуть що раз нові вибори. Одних скидають, других вибирають. Сіла- ке населення, що з початку так горячо кинулось до виборів, тепер відпекує від них руками і ногами. Голосують са- мі непомилкані, переважно воїнського а зажди і так "волею народа" вибіра- ються найтемніші одиниці, бо всякий, хто шанує себе, не кандидує, а навіть не голосує.

Село збентежене махає руками на во- кі влади і її прикази - та починає організуватися само. Богато вже є сіл, така організація питома самоуправе- стоїть високо. Міліція, школи, суди. Та не по всіх селах це удається. А п- кищо переходить одна влада за другою а кожда реєвірує, палить, бе, нищить - все для добра - а все во імя мира і частя на любій Україні.

Кожда заповідає, що це вже останній раз, що лютий ворог вже пропав - і з- чайно в короткім часі по такій відо- ві зникає.

Мені пригадується дядько з під Ри- нці. По довгій розмові заломив руки

каже: "доки опскою нам не буде, аж заліз-
ної дороги не порозбираємо, не переоремо її.
Тоді не будуть мати наші опасителі жуди
входити, та лісом й поля поувати не будуть".

Діло: "І скажіть мені, коли вже настане якась
тверда влада? Кажуть: не хочемо давати рекру-
та, податків. Дамо все - та тій владі, що
буде тверда, що грабувати не буде. А то сьо-
годні давай тому, завтра тому, а ту вже тре-
ба лізе- да в а й'.

Коли настане тверда влада?"

Це питання, котрим запитувало мене сільсь-
ке населення України.

Що це значить "тверда влада" в його понятті?
Вначіння тут дуже широке. Він хоче такої вла-
ди, щоби в першій мірі дала йому "на бумазі"
кожному з осіб, що земля його. Хоче уря-
довців таких, щоб не то "прийдеш та не зна-
єш - дитина не дитина - жид не жид, пан не
пан, - а що скаже, то ніяк не понятно". Хоче
щоб з тою владою появились крамниці, а в них
сіль, газ, шкіра, залізні знаряддя, сукно. Хоче
відчути її повалу, тривкість.

Оттаке то менше більше розуміння твердої
влади у нього.

Зневірившись в республіканський уряд - мов-
ляв "причепився мого поля як той України".
Зневірившись в більшовицький лад, котрий
інакше не називав як "жидівсько-нацистською
комунією" вони пригадують собі давні спо-
відні царські часи і тужать за ними.

Чи ви здаєте собі справу з того, яка не-
безпачка криється в тих словах? "Ох як-би то
царь був - не даби, щоб таке безголове бу-

ло". Стидно може когось призна-
ти, що так воно є, та не замикаймо
очей, не присипляймо справи.

Такі думки викликає в них гроза вся-
ких грабунків, нападів, страшного без-
ладдя, де чоловік багато віддав би,
щоб лиш мати спокій.

Пригадується мені: Більшевики в агі-
тації проти галичан уживали між инчи-
ми аргументами також і те, що вони, га-
личани, ведуть зі собою германського
короленка і його хотять посадити на
Україні. "Настане - казали-новий царь-
не Романів, а король України."

І чи повірите, коли в кумпанії селян
самогонка почала куритись з чубів, ко-
ли то те, що на серці, почало на язик
виходити, дядьки відтягали мене на бік
та довірочно підморгуючи питали ці-
каво і радісно "і коли настане цей
ваш германський короленко?" Він би то
лад завів, а всіх їх з чортовою матір,
погань таку".

Що більше, в одній розмові трапилось
мені таке, чого я ніколи не сподівався.
Розмова зійшла на германа. "Який був
такий був, був германськими шомполем,
та колиб знав, що він тепер лад заве
де то й відступив би навіть дещо пан-
ської землі."

Чи ви здаєте собі справу з цього,
що значуть ці слова в устах українсь-
кого селянина, що поділив поміщицьку
землю, що воює єдиним селом проти дру-

гого за кляпчик землі, які страшні безпорядки там, як мадокучили зони Бже.

"Твердої влади" - кричить ціла Україна. Мало інтелегентні, непридатні, перекуліні урядовці всіх дотеперішних влад, люди молоді без почуття відповідальності, карколомні соціальні експерименти так обезцінили всі дотеперішні устрої, що населення тужить за спокоем і пригадує собі давні "добрі" часи.

На щастя дсла дала нам Денікіна і Врангеля, які тим зітханням не дають надто широко голосно відозватися. Вони своїм поведженням, на щастя зогиджують "добрі спокійні царські часи". Та мні, де вся управа і будування держави зводиться до цього, що одна республіканська партія старається не допустити до урядів людей іншої партії. а з другого боку більшовики комуністи нищать всіма силами боротьбіотів-комуністів, де не зважається на уздібнення людини але на її партійку приналежність - нічого путнього, твердого збудувати не можна

Дотепер будується Україну так: одна партія глядить на другу і злобно підморгуєчи каже: будуй, будуй без мене - бачитимемо, що зробиш без нас, а коли тій уднеться щось зробити, так зараз гамір, крик, відозви; повстання треба піднімати, щоб рятувати Україну.

Це все бачить, чує і відчуває на своїй шкірі дядько. Він мимо найліпшої волі ніяк зрозуміти їх воіх не може. Мовляв його словами "якісь партії, платформи, лозунги, гризуться як собаки, а нам качац хліб забирає." От - таме.

І населення жде тепер на когось, хто сильною рукою ухопить владу, "а їх воіх до чорта".

Уважаймож, щоб цього не використали для себе наші вороги.

Ми самі мусимо дати почин до чогось сильного "твердого".

Від ред: Оця статейка, надіслана нам від очевидця з-за кордону, - це грізна для нас мemento. В першій мірі заславує вона на увагу з боку покликаних кругів нашої демократії, розбитої на програми і партії. Та більшу силу від програми має без сумніву життя та його дійсність. При тім безприкладнім партійнім роздорі і безсиллю можуть оці вище змальовані настрої легко стати водор на млин наших ворогів: так країни як і самого укр. селянства

З ТАВОРОВИХ НАСТРОІВ.

Як ніч прийде... о, довга, довга, ночі
Ні тьмава ти, ні ясна тільки сіра
Даром свої у тобі гублю очі,
Даром моя рида у тобі ліра.

Байдужна ти на біль мій, на безмірний
Що то душу мою так і шматує.
Байдужна ти на сум мій непомірний,
Що в сірині твоїй несесь, тоскує.

О сірино байдужна ти і глупа!
Тебе України втрата не проймає.
І не бачиш, очі в тебе трупя,
А серце каминь і не відчуває...

Цить тихо... чую, чую щось як звуки.
Які страшні, аж кров в мені стинаєса
Дубів дикрегот це - з болю і розпуки.
Ць мотик крикв народу відливсьєсь.

Цить тихо... Бачу, бачу стить світанок
Що огортає сіру ніч собою.
Я творить з неї чуд - красу зорянок
І всіх єдня і всіх зове до бою.

Ох так, це він, це геній України,
Що стане з чашки народу обсягого
І всіх єдня на попелі руїни
І поведе до бою, до святибо.

Як ніч прийде, тьма барах зляжа
Душу мою галч думи огортають.
Я гвию їх, так хто ім, хто розмаже?
Понадбараком дротя грають... грають.

Т.В. Ліпнік, дня 21. IX. 1920
х о о о о о о о о о о о

Як жилосьь УКРАЇНОМ в і т а л і ї с ь к о м у п о л о н і.
/ продовження - гл. "Укр. Стрелець" ч. I-1921 р. "КАСІНЦІ" /

В часі, коли німці підписували Версальський мир, цілий табір був білий від майже щоденного зливання бапком, а червоне і липневе сонце рагло немилосердне. Це був час, коли касінці напів-нагі блукали, як гайстри, по багнах - та ждали щоденно на свіжі часоси. Ждали всі. Весь табір здається слідив за ходом нарад Найвищої Ради в Парижі та ждавав освободження та повороту до своїх. В липні скінчилася контумация і дня 1-го серпня вийшла частина касінців на прахід до старинного монастири на "Монте Касіно". Черці запросили німецький та український хор. У величавій церкві загомонила українська церковна пісня, а після богослуження улаштовано в монастирі концерт.

І знов опинились касінці в мурах табору... Пішли чутки, що німці, австрійці та чехословаки скоро відідутъ... Кожний ждав не терпеливо тої хвилі, коли вже відчинеться "брама волі" - так названо браму табору. І вона відчинилась. Дня 21-го серпня 1919 року відіхали німці, а за ними чехословаки. Осталися ще мадари, югослави і українці. Горячка відїзду огорнула всіх. Як бажалося покинути ці мури, що блідість, ці лисі гори, і молоді тополі..., забути "красну Італію" і гарне сонце й чисте неаполітанське небо. Волі хотілося... Волі. Вона краща сонця, мильця хліба... А як вона ще далекою була для українців - касінців.

Куда хочете їхати? питалися їх у табір-

ній канцелярії - чи до Колчака, Румунії, чи до Польці...

"На Україну!" була загальна відповідь. "На рідну землю, до своїх."

Були й такі, що не видержали із загалом, покинули громаду і відіхали скорше то до Польці, то до Румунії...

Чому? Чи знаєте ви, що це неволя. Чи знаєте ви, що значить зайїнути людину між сірі мури й позволити їй тільки думати свобідно. Чи знаєте ви, як остогидне ходити по тій самій доріжці, по тій самій площі, де кождий камінчик вже знається кождий трави куцик? або як прикро дивитися поза мури на волю на дорогу й бачити там таких же самих людей, що з усмішкою на устах проходжуютьсн, куда хотять і з ким хотять, їдять, сплять, роблять, що хотять

Коли буйна зелень чарного краю зівыла, відіхали мадари, а в касіно переведено українців з інших таборів. Недавній табір австр. полонених став виключно українським. Колишні "укр. громада" зросла в силу. Її голова, пор. Гринів, приняв команду табору, а економічний відділ пор. інж. Осип Юхнович. В таборі завелась самоуправа. "Громада" провадила сама рахункову канцелярїю, кухню, крамницю та нормувала внутрішне життя табору. Всякі розпорядженнн чи то італійської кан-

манди чи старшини «громади» оповіщували старшина столової в часі обіду, вечері. Найбільшим авторитетом у Касіні були згальні збори. На них вибирали всіх урядників, заступників, представників, на них подавано всі важні вісти, судилось товаришів, приймалось гостей. Першим гостем з України був у Касіні Лев Сембритович - 1 січня 1920 р.

В Касіні вже другий тиждень падав дощ і ставом вода залила грище. Наче острів виглядав найнище положений барак, в якому містилася кухня і столова. Якраз у такий поганий час рознеслася вістина, що якийсь високий блондин у міщанському абранню здоров'явся словом «гаразд». Повибігали касінці із своїх кімнат поглинути на чоловіка з України почути своє рідне слово від «цивільної людини» - бо давно не чули.

Кажіть отче, що там, як там? - неслися питання касінців з усіх боків в «читальні» табору в присутності всієї громади. І хотілось глядіти і слухати його - слухати... Він же ж прийшов з країни, яка от що тільки серед викру, серед бурі, серед рену гармат всталила... хотілось почути слова від рідні, від милих дорогих - від цілого краю почути слово... А гість говорив усе. Говорив, що сам парезив, що бачив, чув, читав - про сумні вісти з України, про геройські подвиги галицької армії, та про її сумний відступ... про Денкіна, большевиків. Як любо було слухати його слів - і як прикро!... а касінці слухали.

Находили святя Різдва. Вже друго святкували касінці громадно за цими мурами - а

однак - одно від другого як богато ріжнилось. Цим разом громада сама сподарила в таборі і святкувала по своїй волі. І як гарно почувати себе ні від кого независимим - своїм паном на шматочку землі.

Велика сая столової прикрашена була зеленню лиярових листків, смерек та ріжними образами роботи артистів касінців. Великою підковою уложені малими скатертами прикриті столи, на свічки та живі цвіти. Хор відспівав коляду і немов з пісні виплинув дзвоний голос найстаршого товариша чет. Лукіяновича.

Що це, що це? - говорив він як би вслухувався в пісню... і переніс касінців ген через Аbruци й море й шороку мадарську долину й високі Карпати аж на Україну. - під рідне віноце. І хоч далеко були касінці - а так тоді близько святкували те свято, так близько рідної землі... і веселились тоді і гостювали полудневи славян у себе і співали українських і сербських пісень - всі разом як одна родина.

Подібно святкували касінці й Маланку й Щедрий вечір, а після того Шевченківські вечерниці. День перед цим святком віднілось ^{перед} гиходовими дверима до столової велика вивіска з програмою концерту, а в салі велике погруддя Кобзаря виліпане з глини

роботи тов. В. Касіяна, прикрашене зеленню та цвітами априкоз. У вечері знов полилася пісня хору, який був гордостю і славою касінців. В сей день касінці витали у друге гостя з Риму о Сембратовича і знов уплило кілька недалебних, приемних хвилин на чужині...

«Колиж покинемо крніну априкоз і фіг та поїдемо туди, де може нас треба?» питали неспокойні касінці. І ніхто не знав відповісти на поставлене питання.

Ждати, ждати і ждати... Ах як тяжко було... Касінці ждали. Сонце з кожним днем все вище і вище підносилось на небо. Зазеленілась природа довкола де-не-де відзивався ^{вже} соловейко. Він для всіх однаково співав і для тих, що в бараках жили, що за муром свобідно ходили.

І ждали касінці. Військово-санітарна надвичайна місія в Римі, що ще в вересні приїхала до Італії, своїми листами підбадьорувала касінців - та потішала. «Ось ось прийде хвиля та й ми поїдемо». І кождий ждав тої хвилі. Ще місяць, ще тиждень. Минав місяць, минав тиждень, а касінці не розлучалися зі своїми бараками. Вже відїхали і Югослави, посланці товариші неволі.

Сумно стало. Колись живий, рухливий - мов би заснув табір. Тут і там побачиш тільки на півголого касінця, що блукав по гриці із книжкою в руках, купаючися в сонці. Простору було - й свобідно від муру до муру та й тужно. В серце вкрадався сум і зневіра. Покинь надію! говорила якийсь страшний голос... Таким самотним, таким сиротою чувся касінець

поміж пустими бараками, поміж мурами. «Докиж того? А може обманюють нас, а може наші представники зовсім про нас не старяться, може про свою киченью вони дбають?» говорили між собою касінці. І в тій родині, де один одного не інакше як Ромку, Славку, Володку кликав, зкрілися сварки... межиусобиці а навіть ворожнечі. Нарікали і на себе і на правительство і на все.

Галицька армія зрадила, Петлюра зрадив, галицьке правительство покинуло людей божій ласці, Севрюк - головний військової місії - з Риму відїхав. Чому? чому?

Що діялося в серцях касінців сама на отсі вістки, годі описати, бо слово не сягне так глибоко як біль серця «Покажіть нам шлях! Покажіть нам дорогу! Покажіть!.. ми нею підемо. Підемо!.. Тільки покажіть її, скажіть!»

Тяжко було ждати. Воюлися касінці, щоб знова сонце не зближилось до полудня зі своїм сходом і заходом, щоб знов зимові дощі не захопили їх в осторидлих бараках.

Тим часом у таборній канцелярії писали. Особливо багато стрільців, потрапивши зовсім віру у своїх, гнані тугю за ріднею, пустились «на все» тільки щоб скинути із себе ^{воєн-}неполоненого. «До дому хочемо, до Галичини!» громадами говорили й записувались на листи, якими розпоряджала

польська військова місія й виїздили, а за ними і другі і треті... І дуже прикро було дивитися на ті транспорти.

"Боже! невже не даси нам сили витравити аж до кінця. Невже не доведеться нам відістатися із цього гробу гордо і чесно під синьо-жовтим стягом, як народ?"

«Ні. Ми видержимо» сказали собі касінці - і словом заприсягнули, що так. Українським транспортом поїдуть на приказ свого привітальства, своєї місії.

І касінці ждали. Ждали і працювали для себе, а тим і для Рідного Краю, для всіх, а в праці веселіше минав час. Із дощок виробили чельо, кілька скрипок, віоли, контрабас і крім хору заложили маленьку оркестру, та переводили дні трошки веселіше.

На великодні свята загостив до табору отаман Косак зі своїм прибічником сот. Парфано-вичем. Перший раз Касіно побачило тоді укр. старшин. І знов хотілося вістий від родини, хотілося одного «Христос воскрес», хотілось рідного воздуха. Хотілось остаточно рішучого слова, що тоді а тоді виїдемо.

Поневолі привикли касінці до неволі - але те очікування, коли її кінець, коли злучимось з народом...

Ще терпеливості, ще ждати. Справа з дня на день лучшає, вже недовго - поясняв отаман. І знов ждали касінці.

Відсвятчували роковини смерті Івана Франка, скасовання панщини й приготувалися до прощального концерту. Хор переняв у свої умілі руки чет. Лукіянович і вчив; працював щоденно. Не забудуть касінці того концерту

і мила, приємна залишиться в їх пам'яті за гадка. На нову музику гляділи з гордостю касінці - це ж їхня дитина, дитина яка за працю і труд винагороджувала приємністю, якої зазнавали в не один чір в понурому таборі.

А час уходив. Кождий готовився до скорого відїзду - а час його все ще таки втікав. Так ось здавалося, що вже так близько, що ось-ось одчиниться брама і виїдуть касінці. Та вона одчинялась.

Тимчасом часописі приносили вісти, що поляки йдуть на Київ, що його заняли, перейшли Дніпро - а з ними Петлюра. Та ці вісти не втішали касінців.

Вони йдуть і несуть сотки, тисячі шибениць на Україну, морди, рабунки, вб'єства, деморалізацію, як і в Галичині. Смували касінці чути такі вісти, а при тому сподівалися, що може це станеться цим сильнішим козиром, який прискорить їхній поворот до дому...

Останній перехід галицької армії на сторону Польщі, пізніше їхнє розоруження, та інтернування дуже пригнітили душі касінців.

«Чим вони руководилися переходючи в табор поляків. Чи вже в них вигасла та вікова ненависть? Чи вже забули на ту злобу, на пониження, наругу, трупні сльози, це не висхнуті з перед року, місяця, тижня? Ні! Вони не сміють забути цього! Ні! Та ненависть до катів нашо-

о народу, вона за сильна, щоб так скоро при-
хля. За глибоко вона в серці кожного - за
глибоко. Тут обман якийсь. А як що справді ки-
нули ненависть і по волі стали з ворогами?
так, то...

І жаль і біль і туга обгорзала серце ка-
сінця. Колиб він знав, колиб знав. Тяжко су-
ти - а це тяжче далеко будучи, такі вісти чу-

Та доля змінчива. За якийсь час приходять
вісти; червоні бють червоно білих, гонять з
країни, гонять за Збруч, під Варшаву. Тішить-
ка касінець, радіє мов дитина. Радіє. Йому хо-
ється кари на ворога, на ката. Йому байдуже
відки та кара - тільки кари, помсти...

Сила більшовиків, їх наступ на Захід - від-
нався в Італії сильно. Бідне населення Італії
емпатизувало з червоними. Всюди виднілися
плакати: "Євіва Ленін". У Рим приїхав яко
аступник совітської Росії інж. Водовозов,
кий мав зяопікуватися транспортом руських
Азінари. Чутка про його пройшла скоро й
до Касіна, а згодом за цим виїхало цілком
касінців його транспортом з Касіна через Не-
поль на Одесу. Тимчасом в таборі говорилася
же зовсім певно про український транспорт.
на днях відїздить транспорт от Коссяка.

Прощальний концерт відбувся в присутно-
сти от. Коссяка, колонеля команданта табору,
та всіх італійських старшин. Касінці офіційно
прощалися зі своїми зверхниками, з барака-
ми, з площею, з фіговими деревами, виноградни-
ми кущами, з сірими мурами й далекими лисими
калістими горами. За два три дні відчиниться

"брама волі" і для послідньої гронад-
ки касінців.

І треба було бачити ту радість на-
очах касінців і ту їхню гордість. Ми
витревали. Ми витревали аж до самого
кінця і мимо всяких перепон досягну-
ли свого. Ми ідемо українським тран-
спортом. Так. у Римі дістаємо синьо-
жовту хоругву і вивісимо на вагоні
і маятине наш незнаний ще прапор і е-
реїнджаючи здом цілої Італії - го-
ворило серце касінців.

Минає два-три дні, брами не одчи-
няють. Транспорт здержано. Якби усі
сили пекла старалися дразнити і так
вже роздратовані нерви касінців. Сі-
ялась знова зневіра, опадали руки.

За кілька днів.
Вже не хотіли вірити касінці. Мине
кілька днів і знов прийде те саме,
що ранше... І в правду страшно було
вже вірити. Минає кілька днів.
Завтра, післязавтра ідемо. - були чут-
ка і кожний нетерпеливо ждав після-
завтра. Зліквідовано спільний мистец-
касінців. Спаковано бібліотеку, опти-
ку, записки, переписку з місцією в Ри-
мі і кожний з осібна і всі разом
були готові до відїзду.

Дня 6. липня 1920 р. стояли чвірка-
ми уставлені касінці перед брамою
табору і прощалися з італійцями.
Дня Бог, говорив Колонель о, щоб у бу-
дучині і Італія і Україна стали а-
фрик - як дві сестри - зносинах.
Євіва Італія! скрикнули касінці,
Євіва Україно! відгукнули італійці
і відчинилася брама і відотхнули ка-
сінці, так довго ожиданим, свободним
воздухом.

!x!x!x!x!

І И К А.

Дня 24. Січня ц. р. розпочався в таборі курс для організаторів Імки на Україну. Основано його заходами Мр. Дерке, головного управителя Імки в Чехії за згодою і на бажання генеральної міжнародної управи Імки в Нью-Йорку. З цього приводу отримала редакція в приватній розмові з директором курсу п-ом др. Махоткою деякі подрібніші відомості про історію та цілі цього незнаного досі на Україні товариства. Ось вони:

— «Дозвольте, пане директор, спитати Вас, хто де і коли заснував Імку?»

«Сер Джордж Уїліємс дав почин до заснування Імки в Лондоні 1844 р. Так Імка існує вже від 77 літ. Сер Уїліємс мав на меті головне виховання молоді, від якої залежить будучність народу. Завдяки його організаторській ^{принципу} ^{принципу} перше «молодих-мужів християнське товариство» — як ті слова випишется по англійськи а потім виберется з них перші букви то шийде YMCA або по нашому Імка. — *рег.*»

«А через що саме уважає себе це товариство християнським?»

«Во принци Імки серед молоді основується на моралі, яку проповідував Христос. Зрештою Імка стоїть вище всяких віроісповідань. До неї можуть приставати так само добре й нехристияни, як що тільки вони є згідні взяти Христову мораль за основу життя. Ми мнємо поміж членами богате жидів, в Америці, Англії і. т. п.

— «Якаж є загальна програма вашої праці?»

«Нашим головним завданням є виховувати молодих на тілесно і душевно здорових, ха-

рактерних та чесних членів суспільности й народу. Для тої ціли Імка дбає про тілесний, духовий і релігійно-моральний бік виховання. Ці три галузі нашої праці символізує трикутник-знамя Імки. Здо-ві спортові гри і забави, ширеня культури і освіти шляхом викладів, лекцій і курсів, вціплювання морального світогляду через спільні обмірковування моральних питань з життя, через читання науки Христової Біблії — ось що входить в програму Імки. Та підчеркую іще раз, що вона не приєднує себе до ніякої церкви лиш в про- просвічує її ідею Христа. Імка є та сама аполітична т. е. її байдужі політичні переконання людей, вона старается бути корисною і прихильною всім класам і верствам. Вона основує свої дома по селах для хліборобів і по містах для робітників, студентів, жовнярів, для муци і для жінок. Імка є своєї основі наскрізь демократична, уважає всіх людей за рівно вартих братів. Вона стоїть далі на засаді тверезости і не дозволяє в своїх домах уживати алькогольних напитків.

— «Ес. А нин ваша думка, чи зможе Імка прицепитись на сході Європи, де саме відбувається що йно процес національного та соціального дозрівання та творення. Тут прагду кажучи — праця серед «народу» почалась децо скорше навіть ніж на Заході і пішла своїм шляхом а то головно в напрямку політичного освідомлення та ширення культури й освіти, тільки не тої строго

моральної, а тої більше вільнодумної, або як
вважається у нас європейської, що йде врнз з
доступом. Україна подібно як і вся східна
Європа лишилась значно позаду інших кра-
їн через те, що в її життю довгі віки грала
першорядну роль консервативна церква.

«Нічого! Серед 47-ми народів ІМКА змогла
принятись. Працюємо на обох земних півкулях
в усіх частях світа. Богато різкіші захо-
дили різниці, а все ж таки ІМКА приймалась
і поширювалась.

«А у яких то народів ІМКА поширилась най-
більше?»

«В Англії, Ірландії, Америці. Тут т.е. в Аме-
риці зібрано на протязі останніх воєнних
років 250 мільонів доларів на цілі ІМКИ.
З цього можете виміркувати, як популярною
є у нас ІМКА.

«Ол райт! Значить вона близько є духові
англо-саксонської раси. Її ж являється ви-
твором. Вибачте, холи запитаю вас ось що:
не грають тут можа економічні інтереси я-
кої ролі, не пробивається тут під покришкою
ІМКИ дороги для американської продукції в
далекі краї і області? Мені, признаюсь, трап-
лялось чути такі приватні здогади в балач-
ках.

«Ми знаємо, що там то тут то там говорить-
ся. Та воно зовсім розминається з правдою.
Америка постачає для ІМОК в Європі і т.д.
куку та какао, одначе не має з цього ніяко-
го зиску, бо булки продаються в Імці по ці-
ні вартости купна. Інші харчі як цукор ку-
пується на місцах. ІМКА є організацією ідей-
ною та безкористовною.

«Ваша відповідь ясна і мене вповні зас-
покоює. Іще хотівби я довідатись, де знахо-
диться найвища управа?»

«В Женеві, а на її чолі стоїть Швайцарець
Міжнародня управа має свій осідок в Ньюор-
ку під проводом др. Дюна Амотта.

«Єще вас хочу запитати, яке вражіння зро-
били на вас Українці. Ви ж у перше зустріча-
єтесь з ними тут на чеській землі!»

«Ол райт! Відповім радо. Я познайомився
уже з вашими учасниками курсу і замітив,
що ви ідеалісти; вдача поважна, уми. незвичай-
но розвинені, цікаві і жадні знана; майже
кождий хотівби пізнати та виучити все, що
найліпшого та найрозумнішого є в світі.

«Дякую за похвальні вислови. Можливо, що
не помилнетесь. Я бакавби, щоб ваші поміче-
ня були правдиві. А яка є головна ціль кур-
су?»

«Вишколити працювників та організаторів
ІМКИ на Україну. Зазначу, що цей курс, який
уладжуємо тут для Українців, є одним з най-
краще поставлених. Це парший зразковий курс
в Чехії. Викладати будуть самі фаховці/око-
ло 20/. Деякі приїдуть для цієї ціли прямо
з Ньюорку.

«Гуд бай! ценк ю вері мач!»

«Гаразд!»

А.

ДРУКАРСЬКИЙ ЧОРТИК

в І числі "Укр. Стрільця" рік ІІ у стихотв-
рі Василя Пачовського "КЛОНЮСЬ МОГИЛАМ"
в семій стрічці згори написано "згинуть"
замість правильного "ЗЛИНУТЬ". Наслідком
цеї ошибки вийшов прегарний зміст стихо-
твору МВЛАД.

Р е д а к ц і я.

З ЖИТТЯ Українців на ЧУЖИНІ.

БРАТИСЛАВА. Укр. роо. сотня числить 120 стрільців, з того 60 ліберецьких. Комдтом пор. Прохурський. Стрільці заняті як помічні канцелярійні сили і ординанси. Приміщені в касарні разом з Чехами. Комдт сотні є рівночасно командтом переходового відділу. Взірцеве військо поведження укр. стрільців і старшин зустрілось вже неоднократно з похвальним признанням з боку командта ген. штабу, генерала француза, який незвичайно пильно цікавиться питанням України та перебігом її визвольних змагань так в Галичині як і на Вел. Україні. З неменчою прихильністю відноситься до Українців командт дунайської флотиллі генерал англійської народности, що дозволяє нашим на свободний проїзд по Дунаю. Сотня користується так само у чеських старшин та властей доброю славою. Часто мож почути похвали ось такого на пр. змісту: "Ви Українці маєте взірцеве стрілецтво, понятливе та незвичайно карне. Його мож сміло ставити за взір для інших." Завдяки таким обставинам стрільці отримують від властей все, чого тільки потребують - одягу, обув і т.и. На цьому місці треба піднести імалі заслуги сот. Рожейсаського, котрий будучи військовим представником укр. місії на Моращину, ніколи не гається вжити всіх заходів, коли треба допомогти Українцям. Завдяки його особистим зв'язкам і впливові місцеві иншинки так французькі як і инві ознайомились добре з укр. справою і ставляться до змагань нашого народу дуже прихильно. Святий Вечір обходила сотня спільно при гарно прикрашеній ялинці, яку дарував їй сот. Р

Не забув у цей день на Українців і Червоноий Хрест чеської дивізії та мійський Черв. Хрест даруючи харчі, децо з одежі і т.и. Після вечері, яку попереджувала святочна промова сот. Р., відбулась спільна знімка. В Братіславі чимало Мадярів і Німців. Мійський театр дає чеські, німецькі і мадярські вистави на переміну. На Дунаю йде жвавий торговельний рух.

ЧАСЛАВ. Пишуть: дякуємо щиро за присилку полюбленого нами "Укр. Стрільця". Нас тут 31 від 6 місяців. Великий відчувався брак книжок і часописей. "Пресв. Кружок" надіслав оце книжок і можемо тепер довгі вечері проводити за читанням. На Дунаї не упадаємо, надія на краще не вмиряє в наших серцях, бо віримо і знаємо, що наша справа справедлива і свята. Ми певні того, що вже недалекий час, коли і наше віконце засіяє сонце. Часописі, котрі нам присилаєте /"Укр. Стрелець" і "Укр. Пропор"/ додають нам духа і вказують дорогу до спільної мети. Просимо і на далі про нас не забувати. Гарзд! Роб. ниргія 2п.п. 25/1.

БУДЕЙОВІЦЕ. Пишуть: закодом кмди відчинено два курси грамоти. Один для зовсім неграмотних /12 стрільців/ веде пор. Гаджук, другий для мало грамотних /18 стріль./ веде хор. Бровко. 24/1. розпочався курс кошикарства для 30 стрільців. Видід четальні закупив для курсу знаряди і матеріял та покривати буде кошти курсу.

до б прийти з допомогою нашим в Ліберці
отни чет.Соз./110 стр./наложила на себе
оброзильний податок. В січні вислали ми
же 650.К.ч.через 2 п.п., а відділ.мор.Годж.
0стр./140.кор.Надалі будемо посилати що-
ляці.Взимаємо до складки сотню в Пільзіні.
а Йордан читальня уладилв вечериці.Чехи
уже прихильні,подають нас своїм жовнярам
а взір і приділили нам по одній парі бі-
л,обуви,одностроїв.

ТЕРЕЗИН.Пишуть:при 8-мій сотні 1 п.п.зас-
оване 30/1. "Просв.Кружок".Ст.дес.Чуба 0.
-голова,стр.Дашко А.--писар.Ведени просвіт-
ної роботи та уприємнявання стрільцям
х помурого життя серед Терезинських валів
метою Кружка.Тричі на тиждень відбувають-
сь виклади ввечірних годинах.Досі відбулись
иклади чет.Фігури на такі теми:Фіхте і йо-
го мови до нім. народу,Хмельниччина,Похід
гал.армії /від переходу за Збруч до сполу-
ки з Денікіном/.У стрільців загальне оду-
влення та охота до науки.Брак книжок.

ТРЕНЧ .ТЕПЛИЦЕ.Пишуть:прошу прийняти щирю
подяку за "Укр.Стрільця".В сотні ведеться
курс неграмотних для 10-ти стр.і хор під
управою чет.Павлишина.Відношеня до нас
скрізь прихильне.Це завдячується порядку
та карности в сотні.Праця не тяжка.26/1
Ф.Дж.

ХЕВ-ЕГЕР.Пишуть:роб.сотня складає щирю по-
дяку за "У.Стр." і "У.Пр." а Проєв.Кружкови
ва книжки які зробили нам велику несподі-
ванку.20/1 відчинено при сотні читальню
/половою вибрано одн.стр.Петерейка/і курс
неграмотних для 5 стрільців.Учить одн.стр.

Петерейко.На читальню зложили отрільці і
гарматчики по одній кор.добровільно.

П Р А Г А.Пишуть:роб.партія бунч.Семра-
ковича дякує сердечно за надіслані числа
вашої часописі,що піддержує бадьорого ду-
ха і віру в нашу кращу будучність.Для нас
є це великою розрадою на чужині.30/1.21
ПШІВРАМ.Кружок укр гірничих студентів
"Каменярі"улаштував дня 12.лютого ц.р.
"Українську Академію"для чеського грома-
дянства в Пшібрамі.В академії взяли участь
укр.хор старшин і студентів під орудою
чет.Вобика,п.Москаленський -ученик проф.
Вольдана Праської консерваторії,п.Птиця,
п.Емець,п.Одак і п.інж.Нечас./Звідомлення
в ч.4."У.Стр."-ред/

"ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА"

Дня 3-го цього місяця загостив до табору
Ліберецький театральний гурток з виставою
"Жидівки Вихрестки".Хоча табір в Яблін-
нім мав уже тричі нагоду бачити цю пєсу,
то проте сая театру була повна.Цікаво ж
було послухати та подивитись, як грають
Ліберецькі артисти.

Вже з першою дією виявилось живе спочу-
тливє відношеня глядачів до виконавців
штуки, а те впливає завжди з успішною
і доброю гри.Режисер-можкавати-виконави
вповні своє заддання,гра основувалась дій-
сно на доорім та умілім вишколі.Поруч сво-
го аматорського характеру вистава дала
нам так у дечому зразки сценічного мистец-
тва, які не проходили без ефекту.Так
п.М.як Лейба виявив багато тонкости в ро-
зумінню своєї ролі і распорихав що-пражда
влучними висловними засобами в міміці,
жестикуляції і т.и.Не дочилось так зяно
по "гранни жиде",ані теж зайвого патосу
Лиш характеристика була слабкувата /цир-
кова/ П-ні Т.оживотворила Сару своєю та-
лановитою,природною і ніжною грою дуже
удачно.Та здається,що яки артистка була
поклала всю силу свого чуття у гру,то по-
стать Сари булаб вишла ще краще та ви-
разніше.П-ні А.в ролі Приськи віддала
усі зикзакі одурені в любові дівчини та
жаждучої відгляти з належним темперимен-
том і дуже влучною інтерпретацією.Прись-
ка весь час була живою істотою на сцені.
Постать Степана виступала щойно в наїз
пальничих,іше не зцівненних

ТРИ І ПІВ МІСЯЦЯ У КАТА

Від ред.: ось протокол, надісланий нам із Кошиць, списаний зі стр. Даниляком Іваном в присутності низче підписаних свідків.

ПРОТОКОЛ /відпис/

Стр. Даниляк Іван ур. в Долобові, пов. Рудки, дня 30. червня 1888р. і там приналежний з'являє: До 27. серпня 1920р. був як стрілець в "стані Укр. роб. сотні під командою поручн. Кіпріяна в Оріхові коло Ужгороду. Дня 28. серпня під час інтернування сотні в Оріхові і взагалі Укр. сотень на Прикарпатській Україні я утік на цивільну роботу до села Кострина коло Безного Вел., де перебував я два тижні. Опісля придержала мене чеська державна жандармерія і відставила мене до польської границі та передала мене там польським постам. Граничні польські пости межі Бистрим на чеській стороні а Тарнавою на галицькій, доставши мене в руки, здерли однострій і білизну та били мене до безтями по голові, по лиці і прикладом кріса куди попало, чому придивлявся польський офіцер та захоплював до битя. Збитого замкнуло мене в Тарнаві у школі, що була перемінена на арешт із закратованими вікнами. Разом зі мною було там замкнених около 80 Українців і Жидів, зібраних з різних сторін. Кождий день гонили нас докопання окопів коло Тарнави і в околиці Сянок. Окопи ці копали ми поділені на 4 партії, обдорті, змерзлі і голодні під примусом озброєних постів і загрозою розстрілу від 6. год. рано до вечера. На ніч замикали нас до школи, здіймали обуву, яку заносили на вартівню. Рівночасно ставили сильніші стійки довкола школи. Я служив в австрійській війську від 1911р. і добре розумів, що ці окопи є воєнні і звернені проти границь Чесько-Словацької республіки. Готових вже викопаних окопів за час мого ув'язнення я бачив около 5 км.

В польській неволі в Тарнаві пов. Турка перебував я через три і пів місяця. Вкінці пощастилося мені утечи під час роботи серед густої мряки. Так само утекли і інші а число тих, що залишилися в тім часі, зменшилося на 20 чоловік. З 1. 921 перейшов я чеську границу і добувся пішки на 8. I до Кошиць, де мене приділено до 7. укр. роб. сотні.

По відчитанню протоколу підписано: Іван Даниляк.

Чет. Федір М А З У Р командант 7 Укр. роб. сотні.

Свідки: Десятник Микола Гоголь, Стрілець Василь Бардин.

ВІД ПРЕСОВОЇ КВАТИРИ: З причини виїзду вийшов із складу редакції чет. Круговий Риць. Надісланий матеріал переняв провід редакції. Задля браку місця відповіді у числі "Укр. стр.". Передплату зложили: Кухаже бун.

Онисько 20 к., Нітра чет. Гада 11.50к., Часлав укр. сотня 6 к., Вратислав пор. Прохурський 11.50к., Кошиці пор. Посацький 12к. і 36.40к./збірка/, Индк. Градець хор. Данилів 6к., Теплице Тренч чет. Павлишин 10к., Ліпнік Кіцера 9к., Рачіне вес ст. дес. Споярський 15к., Верно хор. Ожоган 6к., Прага чет. Ріпецький 12к., Пільзно укр. сотня 6 к., Теплице Тренч пор. Ванджарук 6к., Безно пор. Мекун 14к. - Хеб чет. Осадчук 20 к.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПРОСВІТНОГО КРУЖКА

Відбулись дня 6. щ. м. при участі відлоручених старшин і стрільців поодиноких відділів бригади і делегата Просв. Кр-а в Ліберці сот. Кравця. Збори відчинив голова сот. Ярема загальним начерком культ. освітньої діяльності в минулому році, а далі слідували звіти: касовий - чет. Баріша, бібліотекар - хор. Семенюка, та сот. Яреми з льотерії на образ Новаківського, якому вислано весь прихід т.є. 4000 чк. На внесення голови контролі комісії сот. Малецького збори одобрили діяльність Виділу, а з окремих висловили признання скарбникові чет. Варішеви за його взірцеве ведення крамниці, яка являється головним джерелом прибутків просв. кружка. З черги вибрано нову управу, в якій складувийшли: сот. Ярема-голова, пор. Коберський-заступник, військ. уряд. М. Терлецький-секретар, чет. Баріш-скарбник, хор. Семенюк - бібліотекар, чет. Вораник- архівар, бул. Перчак і бул. Гриньків-виділові. До контрольної комісії вибрано: сот. Малецького, хор. Кулчак і ст. стр. Мушія.

ІЗ ТАБОРОВОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Шлясарська школа "Просвітнього Кружка" під кінець січня ц. р. розпочався другий з черги курс на який прийнято нових 14 стрільців і підстаршин. Тих, що покінчили перший курс, вислано завдяки старанням команди до Терезина на дальшу науку в військовій чеській майстерні. Ось лист, який отримав від них учитель курсу старш. дес. Сікорський: Засилаємо Вам щирю подяку за Вашу науку і труд, щосте показали нам напрям до кращої праці на хліб насущний. Ми працюємо у військовій вартотаті. Роботи є досить та дуже інтересна. Що-дня робимо щось иншого, по 9 годин, то в ковальстві, то коло боржшини, то в токарні. Усі машини працюють електрикою. Зпочатку здавалось все трудне але тепер що-раз то ліпше позначимлемоси зі всім. По як Вам відомо - наш Українець як малпа, усе потрапить тільки показати ему, Чехи говорять, що ми досить добре виучені і учать та опікуються нами ліпше як своїми. Робота тяжка, але без праці нема кляча.... Підписи.

КУРС КРАМАРСТВА під проводом чет. Варіша розпочався 28. I. Числить 62учасників. Наука відбувається тричі на тиждень по 1 і пів год. Обіймає купецькі рахунки, кореспонденцію, діловодство, вецслеве і торговельне право.